

„Parki Krajobrazowe w Polsce”. Praca wykonana w ramach działalności statutowej Instytutu Ochrony Środowiska, finansowanej z dotacji Komitetu Badań Naukowych. Wydanie publikacji dofinansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wydawca: Dział Wydawnictw IOS. Wydanie I, nakład 3000 egz.

Instytut Ochrony Środowiska, w ramach swej statutowej działalności, wydał wielce ciekawą publikację „Parki krajobrazowe w Polsce”. Wydawnictwo dofinansowane zostało ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dzięki temu cena detaliczna książki wynosi 61,50 zł. Nie jest to dużo – do ręki dostajemy bowiem bardzo estetyczną książkę, w twardej okładce, na papierze kredowym, z mnóstwem map i fotografii, zawierającą ponad 700 stron.

Redaktorem i autorem koncepcji wydawnictwa jest Grzegorz Rąkowski – znany szerokiej rzeszy Czytelników. Autor przewodników turystycznych po Polsce i krainach zła naszych wschodnich rubieży.

„Parki krajobrazowe w Polsce” są pierwszym wydawnictwem opisującym wszystkie parki krajobrazowe naszego kraju. Istniały dotychczas wydawnictwa przedstawiające parki poszczególnych województw lub regionów, nie było jednak pozycji o ogólnopolskim charakterze. Zapotrzebowanie na tego typu książkę istniało – o czym świadczy wielkie nią zainteresowanie – zarówno wśród osób zajmujących się profesjonalnie problematyką związaną z ochroną środowiska, jak też i pośród miłośników przyrody i turystów.

Opracowanie prezentuje wszystkie parki krajobrazowe utworzone do dnia 31 grudnia 2001 r. – czyli 119 parków zajmujących łącznie prawie 8% powierzchni kraju.

W słowie wstępnym Autorzy przedstawiają podstawy prawne i merytoryczne istnienia parków krajobrazowych oraz organizację, zadania i kompetencje Służb Parków Krajobrazowych.

Opisy poszczególnych parków – sporządzone według jednolitego schematu – zaczynają się suchą częścią informacyjną: rok utworzenia, powierzchnia, region geograficzny, mezoregion, położenie administracyjne, dokładny adres. Następnie przedstawiane są walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe. Zapoznać możemy się z genezą ukształtowania powierzchni parków oraz ich siecią hydrograficzną. Autorzy przedstawiają ekosystemy – zarówno te dominujące w danym parku, jak też i rzadkie, unikalne. Podobnie potraktowana jest fauna i flora – wyszczególniono gatunki i typowe i szczególnie warte podkreślenia.

Czytelnik ma możliwość poznać obiekty chronione znajdujące się na terenie parków. Obawiałem się – na szczęście niesłusznie – że informacje o nich będą

nieaktualne. Uwzględniono także obiekty bardzo „świeże”, jak choćby rezerwat „Uroczysko Kramnik” utworzony na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej w listopadzie 2001 r. Muszę jednak przyznać, że rażą olbrzymie różnice w poszczególnych opisie. W niektórych parkach przedstawiane są wyłącznie rezerваты (powierzchnia, przedmiot ochrony), w innych znaleźć możemy opisy nawet poszczególnych pomników przyrody. Autorzy podkreślają w słowie wstępnym, że dostępność informacji o parkach jest zróżnicowana, że tylko niektóre z nich posiadają wyczerpujące monografie. Na pewno wyjaśnia to niejednorodność informacji o środowisku przyrodniczym, obiekty chronione są jednak wszędzie zinwentaryzowane i zdobycie danych ich dotyczących nie powinno narażać na problemy. Minus dla Autorów – ale maleńki i możliwy do naprawienia w następnych wydaniach.

Ochrona walorów kulturowych stanowi ważny element funkcjonowania parków krajobrazowych – nie mogło więc w publikacji zabraknąć opisów najważniejszych zabytków, a także elementów historii danych obszarów.

Czytelnicy szukający w „Parkach krajobrazowych w Polsce” przewodnika turystycznego poczują się z pewnością rozczarowani. Tego typu publikacja nie może bowiem zawierać bardzo szczegółowych informacji. Nie znajdziemy tu więc adresów hoteli, wypożyczalni sprzętu turystycznego, dokładnego opisu szlaków. Autorzy sygnalizują jednak jakich atrakcji i warunków spodziewać się możemy w poszczególnych parkach: rodzaje bazy noclegowej, możliwość uprawiania różnorodnych form turystyki, istnienie znakowanych szlaków. Lektura „Parków krajobrazowych w Polsce” pomóc może w wyborze celu podróży, w poszukiwaniu konkretnych porad sięgnąć należy jednak po profesjonalne przewodniki.

Działalność edukacyjna parków została w wydawnictwie ujęta poprzez wyszczególnienie ośrodków edukacji przyrodniczej oraz ścieżek poznawczych.

Kolorowe logo uzupełnia opis każdego parku, podobnie jak schematyczna mapka uwzględniająca obiekty chronione, zabytki, infrastrukturę turystyczną. Estetykę publikacji podnoszą fotografie. Jakość ich jest bardzo zróżnicowana, co wynika z wielorakich źródeł pochodzenia. Przedstawiają krajobrazy otwarte i leśne, rośliny i zwierzęta, obiekty sakralne, zamki, pałace i dwory. Dzięki nim możemy łatwo za-

uważyć jak bardzo różnią się między sobą parki krajobrazowe Polski.

Czytelnik nie powinien zapominać – co podkreślają także Autorzy – iż wiele informacji ulec może szybkiej dezaktualizacji. Zwiększa się wszak ilość obiektów chronionych, ośrodków edukacji przyrodniczej, rozwija się infrastruktura turystyczna.

Przypuszczam, że niewielki nakład pierwszego wydania „Parków krajobrazowych w Polsce” bardzo

szybko ulegnie wyczerpaniu. Mam nadzieję, że ukazywać będą się wydania kolejne, aktualizowane.

Instytut Ochrony Środowiska przygotowuje się obecnie do nowego, bardzo potrzebnego wydawnictwa. Kilkutomowa publikacja „Rezerваты w Polsce” będzie z pewnością „strzałem w dziesiątkę” – podobnie jak „Parki krajobrazowe w Polsce”.

Jaromir Krajewski
Park Krajobrazowy
Puszczy Romnickiej